

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,

12 " " " " 2 " "

15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

N.ročnino prejema opravništvo
(na administracija) in ekspedicijska na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijatovi hiši,
št. 15.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Dva nova ministra.

Kuhalo in kuhalo se je na Dunaji dolgo časa, skoro so ljudje že mislili, da je ogenj ugasnil in vse skup zmrznilo pod Stremajerjem, ki se ministerskega stola tako drži, kakor da bi bil z njega izrastel. Lepa taka trdovratnost ni, in če je koristna komu, je koristna le njemu in njegovim, ki zdaj v Avstriji že začno zevati po vladnem prilivanju.

Mi Slovenci smo že mislili, da z vsega skup nič ne bo, ker tako dolgo res ni nič bilo. Nekega dne nam je pač telegram z Dunaja poročal, da je Stremajer popustil vendar drugi svoj stol: naučnega ministerstva ter oddal ga Kriegsau-u, ki nam je bil čisto neznan oseba. Dobro da smo mi na vesele novice že tako navajeni, kakor človek, ki v loterijo stavi, na terno; zato smo tihi bili in se nismo blamirali s prenaglim veseljem, da je Stremajer šel.

Tudi danes ne moremo še nič takega reči. Stremajer pač ni več minister nauka in boga častja, ker je na to njegovo mesto stopil Konrad pl. Eibesfeldski, a vendar je Stremajer še zmiraj minister. Tudi to ne pomeni veliko, da je za finančnega ministra prišel baron Kriegsau. S tem dopolnjenjem ministerstva nam še ni dosti vstreženo, to nam še ne kaže boljših časov.

Treba, da si ti dve osebi ogledamo nekoliko natančneje, kolikor nam je to za zdaj mogoče.

Sedež finančnega (denarnega) ministra za nas ni skoro nobene važnosti. Finančni mini-

ster že dolgo let v Avstriji in tudi drugje potrebuje vedno le denarja in imeti ga mora, da gre državni stroj. To je pač siten stol, ali veljave politične nima prave. Baron Kriegsau je mož naše avtonomistične stranke, zato bi ga raje videli na kakem drugem ministerskem sedežu. Finančni minister je „davkar“, toraj nepriljubljen, naj bo ktere stranke koli. Več o baronu Kriegsau-u ne vemo, a zdi se nam, da za nas ne bo mogel kaj storiti, toraj on za našo stranko ne bo pomenljiva pridobitev.

Barona Konrada Eibesfeldskega pa že poznamo. Bil je na Kranjskem deželni predsednik, in šel od tod leta 1870, toraj je bil tukaj o Hohenwartovi dobi. Osebnost je jako vpluden, celó kavalir, v Ljubljani si je prizadeval združiti obe stranki, pa mu je spodletelo tako, da je nazadnje bila pri obojih zamera. Vendar moramo odkritosrčno reči, da za njim ni bilo nobenega boljšega deželnega predsednika na Kranjskem do sedanjega vit. Kalline, ker vsi, kar jih je bilo vmes, so bili zagrizeni nasprotniki slovsanske narodnosti. Rodom je Štajerc in ume tudi kolikor toliko slovenski, ker tega jezika takrat ni zaničeval, marveč se ga celó učil. Ob drugih razmerah bi bil takrat v Ljubljani morda kaj dosegel, ker je bil dober diplomat.

Zdaj je bil deželni namestnik Dolenje Avstrijske na Dunaji. V ministerstvo je prišel najbrž le kot uradnik in bo menda tak tudi kot naslednik Stremajerjev na stolu ministerstva za uk in bogočastje. Vsakako pa razmere po slovenskih deželah bolj pozna, ko Stremajer, in če bo hotel pravičen biti vsem,

smo ž njim pridobili nekaj. Osebnost je plemenitega duhá, kolikor ga mi poznamo, tako zagrizen v nemštvo tudi ni, kakor Stremajer, tega se vsaj nadjamo, če ni pozneje navzel se tega duhá. Ako toraj ni samo uraden minister marveč še mož, kakoršnega smo ga v Ljubljani poznali, ne bo slabo za naše šole ker on, ki je kot deželni predsednik kranjski še za potrebno spoznal učiti se slovenskega jezika, ne bo temu jeziku branil razvoja v šoli.

Pač je tast glasovitega vit. Vestenecka, botra nove šolske postave za Kranjsko. Ali mi ne verjamemo, da bo na svoji novi stopinji to pokazal, ker potem bi mi — omolknili.

Dva ministra smo toraj dobili nova, pa to nam ne more zamašiti ust, dokler sedi v ministerstvu še Stremajer. Dokler ta ne gre, je vse nadomestovanje zastoj. Stremajer je „firma“, pod katero se Slovani ob steno pritiskajo, in naj pride kdor koli, — dokler je Stremajer v ministerstvu, ne verjamemo, da bi mačka miši ne lovila.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 18. februarja.

Ministerska kriza je končana. S

težavo in silo se je posrečilo. Stremayru naučno ministerstvo iz rok izviti, in postal je baron Konrad-Eibesfeld, bivši cesarski namestnik v Ljubljani in v zadnjem času v dolenji Avstriji, naučni minister. Večkrat imenovani baron Kriegsau pa je prevzel finančni portfel, ker je Chertek baje zavolj bo-

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

XL.

A še predno je moje kosilo na mizi, že priteče strežaj z naročilom, naj pridem kositi k gospodi. Nič kaj rad ne grem, a grem vendar. Sprejmo me prijazno, kosilo jo bilo res prav gosposko, jedi je nosil strežaj okoli nas. Rodovina je bila tako prijazna, da sem tri dni tam ostal in živel kakor vrabec v prosu. Pripovedoval sem o svojem potovanju po raznih krajih in tudi o nesreči v Trstu. Ko sem četrti dan odšel, mi je gospod Polaj stisnil v roko desetak, gospod kaplan pa pismo do nekega uradnika v Senožečah, kamor sem se s Polajevim vozom peljal. Pred odhodom so mi naročili, naj se še oglasim, kedar bom šel v Trst. Če bom pa kdaj v hudih zadregah, naj jim pišem, bo že še kaj. Kako mi je vse to dobro delo, kako sem bil hvaležen, si lahko vsak misli.

V Senožečah me je uradnik, do kterega sem imel pismo, lepo sprejel in pogostil; bil je doma s Šentvida nad Ljubljano, jaz pa sem stanoval v Ljubljani pri njegovi sestri. Drugi

dan me je dal peljati do Postojne, kjer sem se jaz še ne koliko mudil pri znani mi rodovini, pa jo mahnil peš proti Ljubljani nazaj po veliki cesti. Pot je bila dolgočasna že meni, kako dolgočasen bi bil še le njen popis bralcem!

Ali sem šel mesec dni vnovič delat skušnjo v Trst, kakor mi je gosp. vodja rekel? Ne! Zakaj ne! Ni bilo drobiža. Oče ga niso imeli in bi ga tudi ne bili dali, še manj pa drugi ljudje v Ljubljani.

Naj tu, predno grem naprej, omenim še nekega komičnega dogodjaja z zimskega časa tega leta. Zima je bila huda, tako da je nekoliko dni zavoljo zametov na Krasu poštni vlak proti Dunaju vozil le z Ljubljane in so morali ljubljanski poštni uradniki spremljevati ga. Jaz sem bil z nekterimi znan, posebno s P.; ta dobrovoljni gospod pride nekega dne in me praša, če se hočem na Dunaj peljati — brez plače, se ve da.

Na Dunaj! Kdo bi se rajše peljal ko jaz! Samo z obleko je slabo, jaz imam ozebljene na nogah, morem hoditi le v copatah, čevlji bi trpel na nogi komaj par ur, če bi bil pri miru. A gosp. P. me tolaži, da poštni uradniki

majo zakurjen voz, na Dunaji pa mrzav tudi ni huji ko v Ljubljani; na kolodvor in v ta voz me bodo spravili v „kontreband“ v veliki poštni cajni zaprtega, naj le zvečer pridem.

Jaz letim po svoje cape in jih spravim na-se, pa pridem na pošto, kjer me stlačijo v cajno, da bi poskusili, če bom mogel v nji prestati do kolodvora. P. pravi, da bodo cajno morda premetavali, toraj moramo tudi to poskusiti. Vdam se v vse, da bi le Dunaj videl; na to začno cajno, v kateri sem jaz zaprt, prevlačevati, prekučevati, stresati, da sem jaz v nji zdaj na glavi, zdaj na nogah, zdaj na hrbtu, zdaj na trebuhu. Tega ne morem prestati, zato začnem na ves glas kričati, naj me ven spusté. Ko odpro pokrov, jo popiham, da še posmehovanja več ne slišim, in kedar me je gosp. P. prašal, kako je bilo na Dunaji, sem bil tako hud, da bi se bil kar stepel ž njim, če bi on ne bil močnejši od mene. To je bilo moje prvo potovanje na Dunaj, po katerem nisem Dunaja, pač pa večkrat „Benedke“ videl, — kakor se pri nas pravi. —

Po koncu šolskega leta sem šel na Bled k svojemu prijatelju Gabrijelu Preširnu, ki je bil že osmo šolo dovršil. Med letom mu je

lehnosti odstopil. Kako bosta delala ta dva nova ministra, ne moremo danes še natanko vedeti, ker je nju politično mnenje še premalo znano. Od Kriegs-aue pravijo, da je konservativec, in da bo z našo stranko hodil; vendar kot finančni minister nema toliko s strankarijami opraviti. Najbolj radovedni smemo biti na delovanje Konradovo. Boljši bo gotovo, ko Stremayr. V Ljubljani kot namestnik je bil sicer ustavoveren, pa fanatičen ni bil, on je bil zmeren mož, in bi bil rad stranke pomiril, pa tačas je služil pod strastno in strankarsko vlado in je moral kolikor toliko v nje rog trobiti. Slovenske razmere so mu dobro znane, ž njim se bo dalo govoriti, in morda bodo naši poslanci pri njem vendar kaj dosegli.

Hrvvaški ban Mažuranič je bil na Dunaj k cesarju poklican. Pravijo, da bo moral sedajni ban odstopiti in da mu bo naslednik Pejačević ali pa Bedekovič. (Oba na pol madjarona.)

Gosposka zbornica je potrdila bosansko postavu.

Vnanje države.

V **nemškem** državnem zboru se narodno-liberalci kaj hudo jeze, da ni bil nobeden iz njih za predsednika in podpredsednika voljen. Kakor je znano, zvežejo se pri takih prilikah protestantovski konservativci s katoliki in imajo potem večino.

Velika revščina vsled slabe letine vlada na **Irskem**. Vsled tega raste nezadovoljnost na otoku, ker Irci dolže angleško vlado vseh nesreč, ki jih zadenejo. Stvar pa ima tudi svojo politično stran. Irci se hočejo od Anglije odtrgati, in najdejo za ta namen dosti simpatij na Francoskem in v Ameriki. Zdaj pravijo da bo prišla velikanska vojna ladija na Irsko in prinesla živeža in obleke za stradajoče. Čemu mora za ta namen ravno „vojna“ ladija služiti? To je, kakor neka demonstracija ali po naše „na korajžo klicanje“; Amerikanci se hočejo z Angleži na morji poskusiti. Irska je za Angležko vedno odprta rana.

Izvirni dopisi.

Z Ljubljane, 16. febr. (Tožba ubozega obrtnika.) Zakaj je danes tako slabo na svetu? Povsodi iščemo vzroke, pa ko bi v

svoje srce pogledali, bi se prepričali, da velik del krivde v nas leži. Ljudje pravijo, da verujejo v Boga, vendar dandanes nihče ne veruje več v svojega bližnjega, soseda, brata. Ko so ljudje še trdno vero imeli, so besedo držali, in možki besedi tudi verjeli.

Dandanes na golo besedo nihče nič ne da. Ko so ljudje še vero v Boga imeli, so imeli tudi svojega bližnjega tako dolgo za poštenega, dokler se ni kot lumpa sam pokazal. Brezverski filozof Schoppenhauer, ktereга tudi nek slovenski lepoznavski list prehvaliti ne more, je postavil dogmo, da se mora vsak človek za lumpa smatrati, dokler svoje poštenosti ni sijajno dokazal. Tako ravno tudi sedajni svet, čeravno še nekteri pravijo, da imajo vero v Boga, pa to se jim le težko verjame, ker njihova dejanja drugače pričajo. Kdor ima sam vero, in je sam pošten, ne bo imel vsacega človeka za lažnjivca in goljufa, pa tudi sam se ne bo lagal in ne bo goljufal. Dandanes pa najpoštenejši človek ne najde zaupanja. Kdor pravi, da je to sreča, on pač ne vé, da ves promet, vsa kupčija, kakor tudi obrtnija mora pešati in hirati, ako nikjer nobenega kredita ni.

Ljudje, sosedge so si včasih po 50 po 100 goldinarjev na golo besedo brez vsakih pisem in obresti posojevali, dostikrat celo brez prič. Danes te gonijo za borih 5 ali 10 gl. od dohtarja do notarja, od križankov do krvave rihte, priženo ti celo tropo prič in spišejo nekaj pol popirja, prej da je ta revna stvar vredjena. In povsodi zahtevajo kavcijo, hipoteko, varstvo, ker ni nikjer nobenega zaupanja. Kdor pa nima hiše ali posestva ne dobi nikjer nič, in mora roke križem djati, če bi še tako rad lotil se kakega dela, pa začetnega kapitala nima, na pomoč mu pa ne pridejo, če bi na sredi ceste poginil. Ves podvzetni duh se na ta način zamori; tisti, ki nič nima, ne more nič začeti, ker mu nihče ne pomaga, voz iz blata potegniti; tisti pa, ki ima, zopet nima zaupanja do ljudi, in če le more, raje na denarjih sedi, kakor da bi v kako podvzetje vtaknil. Na ta način ni zaslužka, ni prometa, ker denar ne pride med svet.

Ko bi nesrečne hranilnice ne bilo, bi bili ljudje pač primorani, denar v podvzetja vtakniti; pa ker opravlja hranilnica tisto — službo, da revne kmete s prihranjenimi novci stiska,

produktivnega pa nič ne vstvari, teče vse v hranilnico, da vleče od denarja gotove in dobre obresti brez vsacega dela. On pa, ki bi rad delal, ne dobi krajcarja na posodo, če ni tako bogat, da že posojila več ne potrebuje. To pomanjkanje kredita in zaupanja je tista kuga, ki dela slabe čase; zato praznuje toliko rok, ker nihče nič ne začne, ker se vsak boji, lotiti kacega podvzetja, ker drug drugemu ne zaupa. Ljudje postopajo in stradajo; dajte nam le enega podvzetnega milijonarja, kakoršni so v Ameriki, pa bo precej priskrbel dela in kruha za tisoče rok, in še sam si bo milijonzraven zaslužil. Pa tega duha naši ljudje nimajo. Prištediti, pri ustih prihraniti si upajo veliko; pa pridelati, prišpekulirati si ne upajo nič, za to so preboječi, rizike se bojé, ko hud duh križa. Nemci niso rako boječi, zato pa tudi več imajo: „wer wagt, gewinnt“, in drug pregovor: „frisch gewagt, ist halb gewonnen.“ Po tem potu ne bomp daleč prišli; to ni življenje, to je vegetiranje, podobno življenju onih starih ženic, ki si ne upajo nič več prislužiti, pa se toliko bolj postijo in s samim kofetom preživé, da bi jim denarja prezgodaj ne zmanjkalo. Za mlad in zdrav narod pa to ni pravo gospodarsko učenje; mlademu človeku skopuost grdo pristoji. On naj pridno dela, naj to in ono pouskuša, da slednjič pravo zadene, ktera ga kviško vzdigne.

Iz Českega, 14. febr. (Stremayr in praško vseučilišče). V budgetnem odseku je Čeh Jireček v posebni resoluciji zahteval, da se za vpeljavo jezikove enakopravnosti na praškem vseučilišči dovoli, zato potrebni dostavni kredit. Vsak zdravomisleči človek bi mislil, da bo vlada z veseljem sprejela ta predlog, saj je njen glavni namen, kakor je sam ministerski prvosednik priznal, pomiriti vse avstrijske narode, in ne dopustiti, da bi se ktera avstrijskih narodnosti pritiskala na steno. Med narodno sporazumljenje se pa gotovo drugače ne dá doseči, če se vsem narodom dajo enake pravice, da noben ne bo imel prednosti pred drugim, kakor določujejo že osnovni ustavni zakoni. To se pa ne zgodi, dokler se na praški univerzi češčina ne postavi na enako stališče z nemščino, dokler praško vseučilišče ne oha biti izključljivo nemško, a postane nemško-česko. To zahtevajo Čehi v svojem memorandumu, in od tega niso pripravljeni ne pi-

bil umrl oče, njegova mati pa se je bila že drugič omožila. Gabrijel je nadjal se bogate dedščine, pa ni bilo z vsega nič, akoravno mu je oče, ko je že na smrtni postelji ležal, rekel, da ima zá-nj spravljenih 20.000 gl. v obligacijah. Kako sva z Gabrijelom iskala in premetavala po vseh kotih, da bi kje dobila te obligacije! Dobila sva pač v biblioteki v knjigah nekaj stotakov, obligacij pa ne ene, čeravno je Gabrijelu oče povedal, kje bodo. Gabrijela je prišla žalost, napregla sva in peljala se sama na Koroško, potem čez Šent-Andrej, kjer je imel Gabrijel strica, na Štajarsko, v Gradec, Maribor, Celje, potem čez tuhinjsko dolino nazaj domú na Bled. Potovanje je trajalo čez tri tedne, meni je bilo prijetno in mikavno, ker je Gabrijel imel dosti drobiža, za bralce bi bilo pa morda dolgočasno, če bi ga obširneje popisoval.

S tem sem pa zopet skočil nekoliko naprej, moram stopiti nazaj, da se nit ne pretrga. Tisto leto se je bilo 15. avgusta (veliki Šmarni dan) sešlo na Bledu veliko slovenskih prvakov in profesorjev, tako dr. Toman, Costa, prof. Mandelc, Tušek, Miroslav Vilhar itd. Ra-

zen teh se je zbralo veliko drugih narodnjakov, posebno dijakov. Kako lepo je bilo, kako veličastno, ko smo se na vsem blejskem brodovi peljali po jezeru! Pevci so peli narodne, a godba je igrala domače, ljudstva pa je bilo vse polno. Tega dneva ne bom pozabil.

Meni je bil ta dan še posebno važen zato, ker me je zvečer poklical Miroslav Vilhar k mizi ter me prašal, če hočem iti k njemu na Kalec za učitelja njegovih mlajših otrok. Z veseljem sprejemem ponudbo — tem rajše, ker nisem še pozabil bistriškega okraja, kjer se mi je prvokrat tako dobro godilo. Priti obljubim tje po njegovi želji konec septembra, do tje pa ostati na Bledu pri svojem prijatelji Gabrijelu, s katerim sva brž na to prej omenjeno pot z vozom storila, potem pa šla še na Stol, čez 6000 čevljev visoko goro nad Javornikom, kar sem popisal tudi v „Blätter aus Krain.“ Ker pa še zmiraj ni bilo meseca septembra konec, sem šel preko Železnikov na Blegaš (čez 6000 čevljev visok), potem preko Leskovca, kjer sem pri gostoljubnem župniku gosp. D. prenočil, na Loko in zopet nazaj na

Bled. Tudi to potovanje je obširneje popisano v gori omenjenem listu.

Proti koncu meseca septembra se napraviva z Gabrijelom v Ljubljano. Pobereva vse, kar je zá-nj kake vrednosti, in se peljeva z dvema konjema v kočiji do „Slona“, kjer Gabrijel dá kočijažu petak za pot nazaj, konje in kočijo pa pridrži kot edino dedščino in oboje prodá za par sto goldinarjev. Dva dni ostaneva skup v Ljubljani, potem se odpelje on na Dunaj v više šole, jaz pa grem domu, predno se odpeljem na Kalec.

Kakor so bralci z dozdanjega spoznali, je bil ta Gabrijel Preširen velik in srčen moj prijatelj, toraj bo marsikoga mikalo, kaj je z njega postalo. Naj bo toraj na tem mestu dopolnjena njegova zgodovina — vzlasti, ker sem ga jaz le še enkrat videl in to je bilo na cirkniškem taboru, ko je bil že doktor zdravništva.

Podal se je na Dunaj, tam dokončal študije na vseučilišči, postal doktor zdravilstva, prišel v Carigrad, kjer si je pridobil slavo po svojem zdravniškem znanstvu ravno tako, kakor po znanstvu jezikov. Razen skoro vseh slovenskih jezikov je znal še laški, francoski,

čice odstopiti. Dokler se jim to ne dovoli tudi o sporazumljenji s Čehi ni mogoče govoriti. Ali veste, kdo se je uprl tem českim tirjatvam. Sam minister Stremayr, ud sedanjega koalicijskega ministerstva, ki se je postavilo za svoj cilj sporazumljenje avstrijskih narodov.

Stremayr je naravnost izjavil, da vlada hoče varovati nemški karakter praškega vseučilišča in trdil, da je po zgodovinskih tendencijah po ustanovljenji ta visoka šola nemška. Ni treba skoro omenjati, kako neutemeljena je ta trditev. Vseučilišče je bilo za začetka latinsko, a ne nemško, in njegov ustanovitelj, ki je bil gotovo drugačnih nazorov nego Stremayr, govori odločno, da je ustanovljeno zato, da ne bo treba českim sinom iskati izobraženja zunaj Česke. Toraj naravnost izjavlja, da je ustanovljeno za vse česke deželane, Slovane kakor Nemce; o nemškem značaju vseučilišča v tem utemeljnem pismu nič ne stoji. Nadalje je rekel Stremayr, da se nemščina more gojiti, ker je ona le kulturni in državni jezik avstrijski, kakor je bila v srednjem veku latinsčina; kar se za nemški jezik stori, se stori za kulturo, blagostanje in eksistenco naše monarhije, a ne za nemški narod. Večkrat je bilo že povdarjeno, da Avstrija nima splošnega državnega jezika, kakor Nemčija, ali Francija, in ga po svoji sestavi imeti ne more. To je pri neki priliki priznalo visoko vojno ministerstvo; le nemški ustavoverci s Stremayrjem vred se vedno govore o nemškem državnem jeziku. Da bi pa nemščina bila obstanku naše države potrebna, to pa že noben pravi Avstrijan misliti ne more. Saj so Slovani najzvestejši in najštevilnejši narod avstrijskega cesarstva; in pravi temelj države. Mi neradi omenjamo zasluge, ki jih imamo za cesarstvo, ker se ne moramo hvaliti, in vemo, da kar smo storili, je bila dolžnost do države, dolžnost do presvitile habsburške hiše. A če se pa mi tako preziramo, kakor je Stremayr v budgetnem odseku storil, in se Nemcem daje povsod prednost, moramo povdarjati, da v viharnih letih 1848 in 1849 so bili ravno Slovani, to Čehi, Slovenci in Hrvati, ki so ostali verni habsburškemu prestolu, in v zvezi z vojsko belega carja rešili habsburško državo. Kaj so Nemci takrat počenjali, vedo sami najbolje, zato ne čemo tu omenjati. Tudi mi jim ne moremo očitati nezvestobe do cesarskega doma, samo to tirjamo, da se nam dajo enake pravice, ka-

kor Nemcem, ker imamo večje zasluge za državo nego ni. Da ni izključljivo nemški jezik državni jezik so priznali sami ustavoverci, ko so Poljakom dovolili poljskega vseučilišča. Če je ekzistencija države od nemščine odvisna, potem so te vseučilišča veleizdajne, kar pa mislim ne bo najbolj zagrizen nemčur in centralist trdil.

Dalje je Stremayr rekel, da se §. 19 ne sme tako tolmačiti, da bi vsi avstrijski narodi morali imeti enake šole. Znanost je kosmopolitična. Z vvedenjem češčine na praškem vseučilišču bi pa znanost trpela. Čehom hudo manjka znanstvenih moči. To smo že vse vajeni čitati po centralističnih listih. Nemški napuh je jako previsok in se domišljava, da bi nemščina morala postati svetovni jezik. Mi se ne moremo dovolj načuditi kratkovidnosti onega, ki misli, da se le z nemškim jezikom dá znanost in omika širiti. Saj imajo Francozi in Angleži mnogo več izvrstnih literaturnih del nego bahati Nemci, v katerih delih je mnogo plitvega in površnega, a jako malo temeljitega. Če bi se morala kultura le v enem samem jeziku širiti, potem bi bila zato prej poklicana francoščina, ki ima bogatejšo znanstveno in lepoznavsko literaturo, in je hči stare klasične latinščine ne pa nemščina. Česka literatura je pa tudi zadostna v primeru števila českega naroda in jasno dokazuje, da je tudi češčina sposobni jezik za širjenje omike in kulture. Da bi pa Čehi ne imeli sposobnih znanstvenih moči za vseučilišče je le prazna izmišljotina, če bi jih ne bila, kdo bi pa bil pisal mnoge temeljite česke znanstvene razprave; le pot do vseučilišča jim je treba odpraviti, ne pa zavirati, kakor je delala prejšnja ustavoverna vlada. Nemcem tudi pri velikem številu višjih šol znanstvene kapacitete ne ostajajo in se večkrat morajo tudi s srednjimi močmi na vseučiliščih zadovoljiti. Stremayr se je skliceval na izjavo Čeha Randa proti napravljani izpitov v češčini. Pa to izjavo je zvičajno po vstavovski navadi zavil. Randa se je le pod Belkredijevim ministerstvom izjavil, da po deželnih razmerah bi se morali izpiti na vseučilišču napravljati v obeh deželnih jezikih, toraj je že zahteval enakopravnost jezikov na praškem vseučilišču. Da pa §. 19 Stremayr tako tolmači, da ni treba, da bi vsi narodi imeli enake šole, je deloma prav; to je, da se nobenemu narodu no da višja šola, za katero še ni zrel,

da za njo se nema sposobnih učiteljskih sil. Se ve da bi bilo protinaravno, če bi se malo-kultiviranim in maloštevilnim ogerskim Ciganom dalo vseučilišče. Drugače pa velja za Čeha, ki so dovolj izobražen in inteligentni narod.

Pa saj veste, da tu ne gre za obstanek države, niti za izobraženje in kulturo, to so le besede, za katero ustavoverci svoje mnenje skrivajo. Tu gre le za grmaniziranje Slovanov od ene, in za obvarovanje narodnosti slovske od druge. Nemščina, ne pa državni interesi, je ono dete za katero se ustavoverci tako pogtegujejo.

Nekteri ustavoverci so strašnimi barvami malali utrakvizem, to je enakopravnost dveh jezikov v šolah, in priporočali rajši ustanoviti posebno česko vseučilišče. Te bi pa sodil na prvi pogled, da so prijaznejši Slovanom. Pa to ni tako, ko bi enkrat do tega prišlo, da bi se ustanovljevalo česko vseučilišče, bi se pa na vso moč protivili pod masko finančnih obzirov. Zraven je pa na praški univerzi mnogo ustanov, ki so se ustanovile iz prineskov vseh českih deželanov brez ozira na narodnost, do katerih imajo Čehi enake pravice kakor Nemci; te bi pa potem ostale nemškemu vseučilišču. Dijaki bi večkrat, da si bi bili česke narodnosti, iz gmotnih obzirov bili prisiljeni, obiskovati nemško visoko šolo. Tako bi Nemci za se mnoge prednosti obdržali.

Važno je vedeti, kako je, da je Stremayr zdaj tako naglasil svoje nemško stališče. Dvoje je mogoče; ali misli odstopiti, ali pa pride zopet odločno ustavoverna vlada na krmilo. S temi izjavami se je Stremayr jako zameril avtonomistom, ter ne moremo misliti, da bi mu še dovolili budget; in tudi Taaffe-jeve vlade dokler bo Stremayr sedel na ministerskem stolu ne bodo marali podpirati. Tako bo kmalo, se nadejamo, Stremayr izstopil iz kabineta. Z njegovim govorom se je še enkrat hotel prilizniti ustavovercem, da bi ga potem rajši sprejeli v svojo sredo. Če pa Stremayr ostane, pa Taaffe ne bo dolgo ostal na državnem krmilu, a se bo kmalo umaknil odločnemu ustavovernemu ministerstvu. Kaj pa potem, se ne vé. Če se Poljaki ne izneverijo avtonomistom, ter se vladi ne posreči nekterih liberalnejših udov avtonomistične stranke zvačiti na svojo stran, bo sledilo razpuščenje državnega zbora. Razjasnenje položaja je ta govor vsekako pospešil.

nemški, nekaj angleški in turški. V Turčiji je imel lepo službo, sijala mu je zvezda lepe prihodnosti, ali kaj pomaga vse to, če ima človek v srcu črva, ki mu gloda življenje!

Dopisovala sva si pridno, a z vseh njegovih pisem, kakor je bil prej vesel, je vel žalosten duh, duh obutljivosti, ker nikakor ni mogel pozabiti dogodjaja na Bledu, ki ga je v rodovinskih zadevah tako strašno pretresel. V vsakem pismu je omenil te reči, jaz sem ga tolažil, a on mi je odgovarjal, da jaz ne morem vedeti, kako skli taka rana. Njegova mati je prišla pozneje v Ljubljano, godilo se jej je slabo, po moji prošnji jej je tudi pošiljal obilne podpore, pa le nji, ne njenemu možu. Zadnje pismo njegovo je bilo s Šumlje, kamor ga je turška vlada poslala zavoljo kuge. To pismo je bilo žalostno, vze je od mene slovo prav ginljivo rekoč, da ni treba mi več pisati mu, ker mojega pisma ne bo mogel brati. Jaz sem mu pa vendar še pisal, pa štiri mesece čakal odgovora, bilo ga ni.

Nekega dne doidem pred „Slonom“ njegovo mater, ktera mi vsa objokana pové, da je Gabrijel v Šumli na Turškem za kugo umrl;

to jej je naznanila gosposka v Radoljci, kamor je poslala turška vlada zaboj knjig, drugoga nič, kot njegovo zapuščino. Mene je ta novica stresla morda še huje ko njo, tolažiti je nisem mogel, še manj pa jej pokazati njegova pisma do mene. Uboga žena je tudi zdaj že pod zemljo.

Da bi bil moj Gabrijel za kugo umrl? Mogoče, tudi verjetno, ali kako bi bil on to že naprej vedel? Po vseh pismih njegovih se mi je tak konec življenja njegovega preveč čuden zdel; to ni naključje, to je nekaka osoda, ki ga je tirala v pogubo in kateri vstaviti se je bil on preslab. To je gradivo za najlepšo žaloigro, kakoršnih sem že veliko bral. Kratko: premišljeva vse, kar sem vedel o njem — in jaz sem vedel največ njegovih bolečin — sem storil sklep: Gabrijel ni umrl za kugo, on je umrl dramatično.

In nisem se motil. Iz ust doktorja zdravnika, ki je bil takrat v Šumli, a je zdaj na Kranjskem, zvedel sem, da je dr. Gabrijel Preširen končal se sam, on ga je videl še mrtvega. Zabodel si je bil ostro štanjšco v srce, pri njem pa so našli prazno steklenico z napisom „Cognac.“

Hipoma mi je bilo vse jasno. V svojih pismih mi je tožil, da se posebno s a m o t e boji, ker nehote m o r a premišljevat i nesrečne razmere svoje rodovine, ki so ga pripravile obpremoženje in še ob več. Pregnat take črne misli seže po steklenico močnega žganja, da zaspi. Kaj tacega je storil tudi takrat, a roka mu je bila še dosti močna, da je vkljub zmotenim možganom z ostrim jeklom zadel srce! —

To je bil žalosten konec mojega najboljšega in najstarejšega prijatelja s šolskih let. Bodi mu milostjiv Bog in tuja zemlja lahka! —

Po tem odskoku v pozneje čase vrnem se nazaj tje, ko sem na kolodvoru od svojega Gabrijela vzel slovo.

Podam se domú povedat očetu, da grem zdaj z Ljubljane na Notranjsko. Sprejem moj je bil boljši od prej, oče so se že privadili misli, da velikega z mene ne bo nič, a da utegne vendar-le še kaj biti, če me grajščak vzame za učitelja svojim otrokom. Materi je bilo le to težko, da zdaj ne bodo mogli več hoditi k meni, ker je do tje najmanj dva dni hodá. Brata ni bilo domá, je bil v službi kakí dve uri od doma, toraj nisem mogel obiskati ga.

Telegrami „Slovenca.“

Dunaj 18. svečana. Minister poljedelstva je odgovoril na interpelacijo kneza Windischgrätzta, zavračal na podlagi poročila rudniške direkcije v Idriji trditve v interpelaciji, vendar je obljubil, da se bodo delavske plače še letos stalno uravnale.

Petrograd 18. svečana. En del cesarske zimske palače je zletel v zrak, z dinamitom raznešen. Od cesarske rodovine ni nobeden poškodovan.

Dunaj 18. svečana. Tasffe je odgovoril na interpelacijo zaradi spomenice čeških škofov. On je obljubil, da se bodo postave za ljudske šole predelale.

Domače novice.

! V Ljubljani, 19. februarja.

(Mihael Lenče.) Na Rudniku je bil v torek 17. t. m. pokopan g. Mihael Lenče, posestnik na Laverci. Pogreb, kterege je aranžirala znana Doberletova firma, je bil veličasten. Kako je bil ranjki spoštovan pri gospodi in pri prostem ljudstvu, zlasti v domači rudniški fari, je kazala silna množica ljudstva in veliko število posebno ljubljanske gospode, ki ga je spremlila od Laverce do cerkve, v kljub grdemu in nevarnemu potu posebno v hrib proti cerkvi. Kakor na deželi sploh se je po lepi navadi še le po sv. maši, katero je služil domači g. župnik z asistenco in vodil pogreb, truplo položilo v družbinsko rakev zraven cerkvenih vrat k večnemu počitku. Nekaj rodovinskih spoštovateljev je ranjkemu zapelo v slovo ginljivo pesem: Jamica tiha. Marsiktero oko je pri grobu potočilo solzo za tem blagim možem. Naj v miru počiva!

Razne reči.

— Papež Leon XIII. Jutri 20. t. m. bode dve leti, kar so izvoljeni bili sedanji papež, in že so po svojih znamenitih ogovornih, pisanih in ustanovah postavili mnogo dobrega kvasa na blagor človeštvu. O drugi obletnici se razpošilja sedaj njihova enciklika ali okrožnica o zakonu, njegovi svetosti in nerazvežljivosti, ktera sega globoko v družbinsko življenje, in bode resno sprejeta in spojinovana gotovo silno veliko koristila cerkvi in državam.

— Zabaavnika „Deutscher Hausschatz“ je prišel na svitlo 7. snopič, VI. letnika, ki obsega: Das unheimliche Haus. Roman von Alfred Hugo. (Fortsetzung.) — Zwei Marienlieder. Von Franz Alfred Muth. — Die Abenteuer Herzogs Christoph von Bayern. Erzählt von Franz Trautmann. Illustriert von K. Weigand. (Fortsetzung.) — Berliner Chronik. Von Dr. X. — Ueber die Ursachen des Einsturzes der Taybrücke in Schottland. — Aus unserm Rhein-Album. Abtei Eberbach. Von Rudolf Rauch. — Ida Gräfin von Hahn-Hahn. Eine biographische Skizze. — Franz Borgias, Herzog von Gaudia. Gedicht von Wyl. — Allerlei. — Podobe pa so: Zuflucht in Kummerniss. Gemalt von M. Schmid. — Initial. — Einsturzstelle der Eisenbahnbrücke über den Firth of Tay in Schottland. — Initial. — Abtei Eberbach. Von R. Püttner. — Ida Gräfin von Hahn-Hahn. — Es muss doch Frühling werden! Originalzeichnung von Otto Försterling.

Eksekutivne dražbe.

21. sveč. Anton Prijatelj (3) iz Hudega konca (260) v Ribnici; Lorenc Bojcek (1) iz Dolenje vasi (200) v Ribnici; Marija Globevnik (1) iz St. Kancijana (5360) v Mokronogu; Barba Juvančič (1) iz Hrenovca (455) v Senožečah; Franc Selovin (3)

iz Gorič (2985) v Senožečah; Aleš Masl (3) iz Luž (940) v Kranji;

22. sveč. Anton Zupan (2) iz Kresniških Poljan (1560) v Litiji;

23. sveč. Premogokop Orle (2) v Ljubljani (800); Franc Rebolj (1) iz Primskovega (1475) v Kranji; Vincenc Klier (2) v Ljubljani (118); Vincenc Boben (2) v Ljubljani (293); Johana Langar (3) v Ljubljani, hiša; Ignacij Čuč (3) v Ljubljani, premogokop; Franc Pržec (1) iz Šmartne (3270) v Mokronogu; Grajščina Neudorf (2) v Ljubljani; Josip Bedenk (3) iz Šmartna (1345) v Kranji;

24. sveč. Janez Uršič (2) iz Slapa (419) v Vipavi; Jože Rozman (2) iz Luž (845) v Kranji; Janez Rebec (1) iz Radohove vasi (40) v Postojni; Jera Danič (1) iz Velesovega (4800) v Kranji; Anton Bulec (1) iz Prelog (2050) v Mokronogu; Andrej Juvančič (1) v Ložu (3700); Andrej Bajec (1) v Vipavi (1433);

25. sveč. Štefan Jager (2) iz Landola (2166) v Senožečah; Jože Zupc (2) iz Malnov (5420) v Ljubljani; Marija Šašek (2) iz Gaberja (1035) v Novem mestu; Janez Milavec (1) iz Cirknice (12.050) v Logatcu; Fr. Devjak (1) v spod. Logatcu (9727); Janez Meze (1) iz Broda (6071) v Logatcu; Lorenc Levar (1) iz Grahovega (1020) v Logatcu; Jože Miklič (1) iz Malnov (1233) v Mokronogu; Jože Požlep (1) iz Plešivice (556) v Ljubljani; Miha Japelj (3) iz Iške vasi (200) v Ljubljani; Janez Balant (3) iz Skopačnika (4775) v Ljubljani;

26. sveč. Pavel Otoničar (3) iz dolnje Slivnice (677) v Logatcu; Ana Kastelic (2) iz Št. Vida (2800) v Zatični; Marijana Trost (3) iz Podrage (315) v Vipavi; Janez Steck (3) iz Male vasi, v Laščah; Janez Petrič (3) iz Veselovega (4880) v Kranji; Andrej Kalinšek (2) iz Veselovega (960) v Kranji.

Umrlj so:

7. sveč. Ana Praček, delavca žena, 45 l., za pljučnico; Marija Skaler, gostačka, 44 l. za slabostjo;

8. sveč. Lena Hartmann, dekla, 42 l., za bulo v želodcu; Adolf Urbas, uradnik, 24 l., za jetiko; Viljemina Avgustinčič, peka otrok, 5 l. za vodenico v glavi; Kutra Triler, gostačka, 70 l., za pljučnim otrpnjenjem;

9. sveč. Pavlina Vole, učitelja hči, 9 l., za vratenico; Miha Svetek, delavca otrok 1 l., za kaš. ljem; Matija Kraljič hlapec, 38 l., za mrzlico; Lena Hutter, gostačka, 55 l.;

10. sveč. Jovana Jurman, delavca otrok, 2 m., se bo vravno preiskalo, ker je otrok nenagloma umrl; Jera Petrič, gostačka, 68 l., za pljučnico; Urša Trojar, delavca otrok, 5 l., za jetiko; Jaka Bučar, bajtarja otrok, 13 m., za vnetjem možgan.

„Valvazor“

vseh 80 zvezkov, ki velja 40 gl., 50 kr. zvezek, še ne zvezan, se kupi za 35 gl. Kdor ga želi kupiti, naj se obrne na vredništvo „Slovenca.“

Denarstvene cene 17. februarja.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
6% avstrijska papirna renta	71.40	71.50
5% renta v srebru	72.10	72.20
4% renta v zlatu (davka prosta)	85.10	85.20
Srečke (lozi) 1854. l.	124.50	125.25
„ „ 1860. l. celi.	131.50	131.75
„ „ 1860. l., petinke	134.75	135.—
Premijski listi 1864. l., ...	167.50	168.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	99.75	100.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	96.50	97.50
Ogerske po 5%	89.50	90.50
Hrvaške in slavonske po 5%	90.—	91.—
Sedmograške po 5%	86.25	87.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	841.—	842.—
Unionske banke	109.—	109.25
Kreditne akcije	277.50	278.—
Nižoavstr. eskomptne družbe	810.50	820.—
Anglo-avstr. banke	157.—	157.25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	180.—	180.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	119.—	120.—
„ 50 „ „ „	61.—	63.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	39.50	40.—
Salmove „ 40 „ „	48.50	49.—
Palff-jeve „ 40 „ „	36.50	36.75
Clary-jeve „ 40 „ „	37.50	38.—
St. Genois „ 40 „ „	48.—	42.50
Windischgrätz-ove „ 20 „ „	30.—	38.—
Waldstein-ove „ 40 „ „	33.—	33.25
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.53	5.55
Napoleonad'or	9.35	9.35

Wilhelmov

rimski, skušeni in pravi

flašter

zoper

rane, opeklino

in

ozeblino.

Ta flašter je od cesarja potrjen. Posebno dober je ta flašter pri globokih in razpetih ranah, pri bulah in bezgavkah, pri zastaranih in odprtih bulah na nogah, pri skelečnih in pustulih, pri črvu v prstu, pri botnih in vnetih prslih, pri opeklinah, otiskah in ozeblinah, pri kurjih očesih, če iz nog teče itd.

Ena škatljica velja 40 kr. Pošiljam zmirom po dve škatlji za 1 gl. z zavitkom vred.

Ta flašter izdelujem le jaz

(8)

Franc Wilhelm,

lekar v Neunkirchen pri Dunaju.

Na prodaj pa ga ima tudi

Peter Lasnik v Ljubljani.

Odprtje kupčije.

P. n. občinstvu ljubljanskemu in unajnemu naznanjam, da sem odprl

ново štacuno

za sukno, platno in drugo oblačilno blago

z vsem dobro preskrbljeno.

Priporočam se tedaj, da bi me p. n. občinstvo z obilnimi naročili in pogostim obiskanjem počastilo; jaz se bom potrudil, da bom kupovalcem z dobrim blagom in ceno postregel.

Kdor želi izgledkov (muštrov) od kacega blaga, mu jih takoj pošljem; tudi oskrbim naročila na unanje kraje.

S spoštovanjem

(1)

Anton Schuster

v Ljubljani, špitalske ulice šte. 7.